

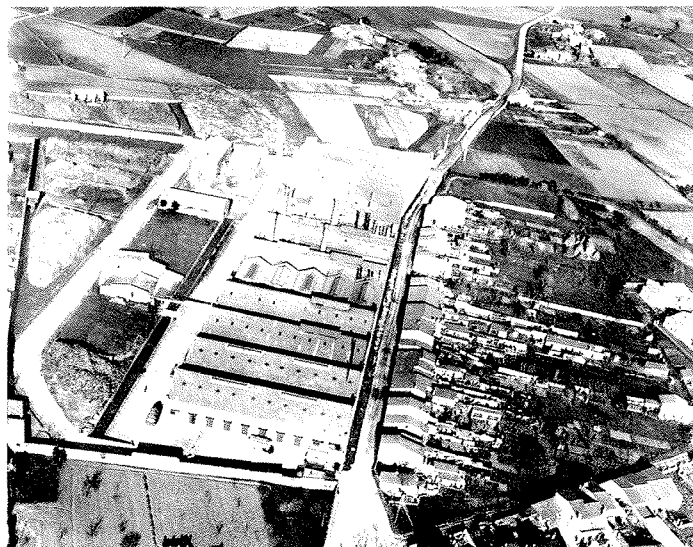
Les xemeneies de la Bòvila Nova

Jaume Guash Palau

Palafrugell sempre tendeix a l'oblit a tot el que és tradició i conservació del passat; n'hi ha mil exemples que ho demostren, i no és estrany doncs que aquesta forma de ser sigui malauradament la que encara predomina. No importa qui mani a la Casa Gran, que hi hagi un Patronat del Suro o que l'Institut Català del Suro sigui a Palafrugell i que una fàbrica com la Bòvila Nova, de fabricació d'aglomerat i de granulats per a totes les especialitats, de tones i tones de pelegri i suro en planxa procedent de la comarca de l'Alt i Baix Empordà o d'Extremadura, amb una fabricació que treballava tots els dies de l'any nit i dia, amb més de dos-cents treballadors; que el tren petit tenia un ramal on hi arribaven els vagons de matèria primera per a la seva trituració... Ningú, absolutament ningú, no s'ha preocupat de fer-ne història, no s'ha deixat ni una xemeneia, quan a altres pobles tenen un respecte per tot allò que representa la seva història, en aquest cas la història de la indústria surera que va representar el desvetllament sociocultural de la nostra Vila.

Algú sap, per exemple, que la Colla de camàlics tenia quasi el 80% de la feina a la Bòvila Nova?, que sempre n'hi havia com a mínim un parell per carregar i descarregar les tones de matèria primera que servien per triturar i posteriorment convertir en aglomerat o en les especialitats del departament del Paper, *Suber*, *Korcoustic*, etc. Que el perllongament del carrer Torres Jonama va ser producte d'aquell gran foc al magatzem de les Serres on més de cent treballadors van quedar a l'atur, i llavors es va constituir una brigada municipal que va ser la que va fer possible el que avui és l'artèria principal de Palafrugell. Algú sap que la vaga d'hores extres per les qual els obrers demanaven un augment va ser molt dolorosa per a les persones empresonades i els seus familiars, i per als quals els seus companys de treball en van recollir ajuts i la policia ho va considerar un ajut "rojo" i procomunista?

I algú s'ha preocupat de saber que la postguerra va tenir unes conseqüències terribles per a molts dels qui treballaven a la Bòvila Nova, en una feina per a la qual no estaven preparats ni física ni mentalment; la dignitat i el respecte envers aquestes persones ningú no els ha reivindicat. Herois anònims d'una època on les circumstàncies històriques van castigar els vençuts. Això sí, actes i congressos a dojo, la qual cosa permet pujar a l'estrada i fer-se la foto de rigor, i per associació d'idees penso quan venia el camarada Solís, la "sonrisa" del règim, a visitar la fàbrica, i reunia el personal per fer el corresponent discurs. Des d'aquest espai que la Revista em permet escriure, reivindico un modest monument en record de tots els qui al llarg dels anys hi han treballat com el dedicat al Camàlic, al Camp d'en Prats, obra de l'artista Rodolfo Candelaria.

Bòvila Nova, primer terç del segle XX. Col·lecció Armstrong. Arxiu Municipal de Palafrugell.

Quan desapareguem els pocs que quedem, ningú no sabrà que la Bòvila Nova va existir, que si trituraven unes 25 tones de matèria primera cada dia, que aquells forns feien 40,20 metres i hi cabien dues vagonetes de vuit caixes cadascuna, i que els forns eren molt sensibles al canvi de temperatura, al vent de l'exterior i a la mateixa pols que cremaven. En fi, es podria escriure un llibre de les experiències d'una fabricació que, no obstant les seves condicions de treball, les primeres cambres d'obers perquè es poguessin canviar de roba i dutxar-se van habilitar-se en el transcurs dels tres anys de la Guerra Civil. Tenia el seu encant i la seva part interessant, com també ho eren les seves anècdotes, com aquella en què l'enginyer que després de maldar feia dies per treure el fum dels forns que ofegava el personal, un dia va venir tot cofoi i va dir: "Ara sí que és un èxit, ja no hi ha fum!". Se li va aclarir que no n'hi havia perquè els forns eren apagats i encara sembla que el veig fugint amb la cua entre cames... Va trigar molts dies a tornar.

Ara, com no podia ser d'altra manera, s'hi han construït pisos i cases i s'ha deixat un espai ajardinat, que per cert es troba mig abandonat, allà on hi havia una part del magatzem de matèria primera (els trituradors) i també l'espai que ocupava el taller per premsar i els forns. I quan ja es va deixar de fabricar aglomerat, va venir un representant de l'empresa a l'Ajuntament per negociar la possible venda de la Bòvila i construir-hi cases que la Generalitat volia subvencionar. En dono fe perquè jo vaig ser-hi present a la negociació, al despatx de l'aleshores alcalde Albert Juanola.

Trefí, cantonada Vapor
(Pol. Ind.) 17200
PALAFRUGELL
Tel. 972 610 048

REPARACIÓ EN GENERAL:

- AUTOMÒBILS
- CAMIONS
- VEHICLES INDUSTRIALS

FELIP

OSUNA

CONSTRUCCIONS

PICASSO, 53
17200 PALAFRUGELL
T 972 61 16 69 • F 972 30 58 61